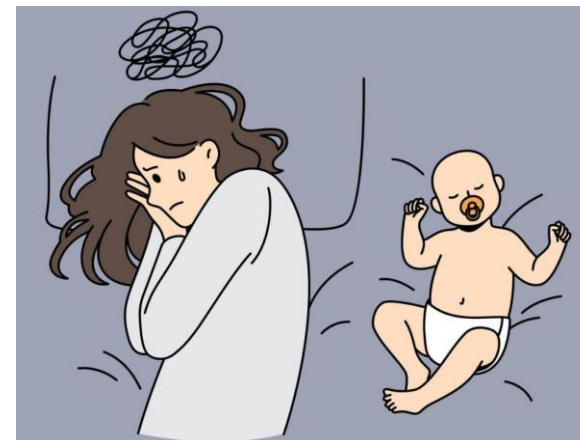

UPPSALA
UNIVERSITET

Långtidseffekter för barn till lätt/måttligt deprimerade gravida

Emma Fransson, leg psykolog, docent
Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Uppsala universitet
Mödrahälsovårdsenheten, Region Stockholm
emma.fransson@uu.se

UPPSALA
UNIVERSITET

Innehåll

- Depression under graviditet och efter förlossningen (perinatal depression)
- Graviditet och fosterutveckling
- Hur påverkas graviditeten och barnet i magen vid depression?
- Studier av barns utveckling vid exponering för depression under graviditet och efter födseln
- Föräldraskap och barns utveckling
- Hur kan vi hjälpa föräldrar med psykisk ohälsa att hantera sitt föräldraskap?

PERINATAL DEPRESSION

- Depression förekommer hos cirka 10–20 procent av alla gravida och de som fött barn i Sverige
- Ungefär lika vanligt under graviditet som efter förlossning
- Upp till 50% av deprimerade postpartum var deprimerade under graviditeten

(DSM-5, Josefsson et al. AOGS, 2001; Woody et al. *J Affect Disord*, 2017)

UPPSALA
UNIVERSITET

SAMSJUKLIGHET VANLIGT

- Vanligt att depression uppträder samtidigt som ångestproblematik
- Personer med t ex ADHD eller autism har ökad risk för depression och ångest

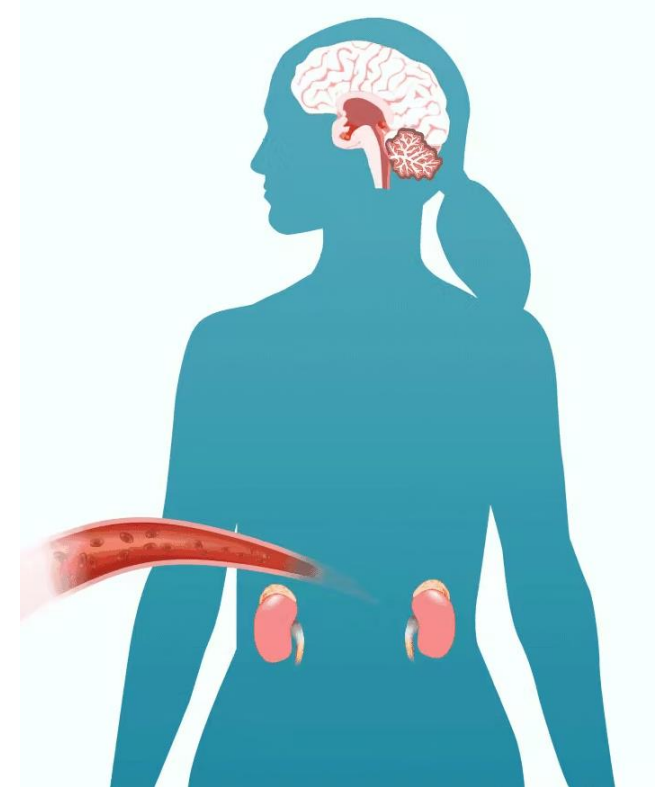
GRAVIDA OCH DERAS PARTNERS - OCH NYBLIVNA FÖRLDRAPAR

- Korrelation mellan (blivande) föräldrars mående i paret
- 24-50% av pappor som lever med deprimerad partner är själva deprimerade
- Mindre forskat på samkönade par och sexuella minoriteter, men de studier som gjorts pekar på liknande samband och större utsatthet

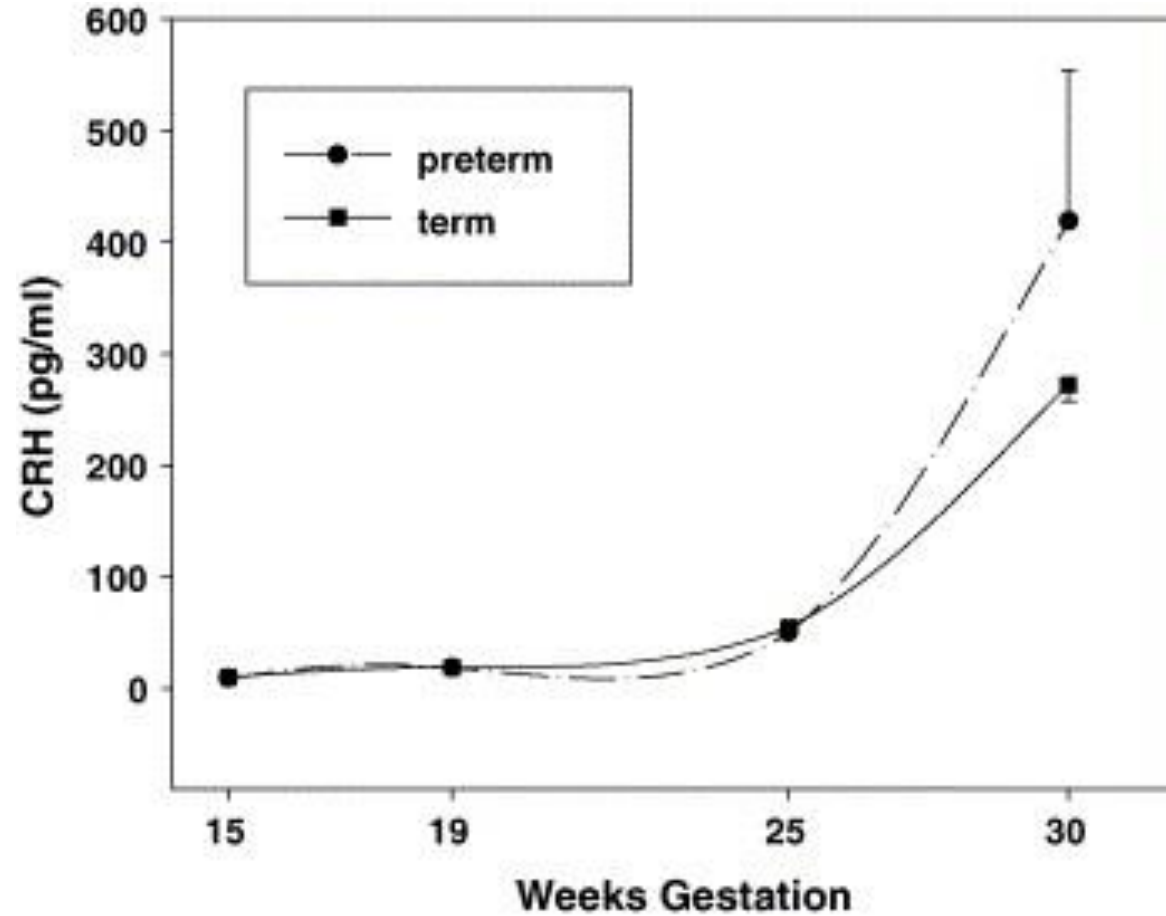

FYSIOLOGISKA ASPEKTER AV DEPRESSION

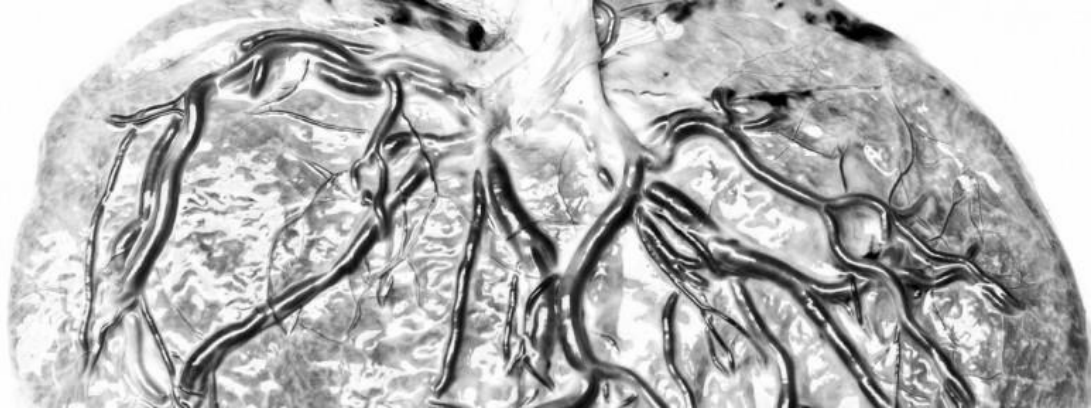
- Depression innebär att kroppen utsätts för stress
- Vid stress påverkas det system som reglerar stresshormon, leder till ökad trötthet, svårare att varva ner och få vila

STRESSHORMON – HÖGA NIVÅER KAN FÖRKORTA GRAVIDITETEN

PLACENTA/MODERKAKA

Moderkakan spelar en viktig roll i vad fostret exponeras för av det som kommer från modern, den ska idealt fungera som ett filter

Studier visar att stress hos mamman under graviditeten reducerar enzym i placenta (11β -HSD2) som gör om mammans kortisol till inaktivt kortison

Stress hos mamman kan leda till högre nivåer kortisol hos barnet

HUR PÅVERKAS BARNET AV KORTISOL?

- I en studie från Edinburgh mättes stress via analyser av kortisolnivåerna i hårprover från 78 nyförlösta kvinnor.
- Proverna samlades in inom tio dagar efter födseln och gav information om nivåerna de senaste tre månaderna.
- Spädbarnen fick genomgå hjärnscanning medan de sov.
- Resultaten visade att det fanns ett samband mellan nivåerna av kortisol hos mamman och förändringar i hjärnans amygdala och amgygdalas förbindelser med andra delar av hjärnan hos spädbarnen, ett område som är kopplat till barnets emotionella och sociala utveckling.

UPPSALA
UNIVERSITET

VAD VISAR FORSKNING FRÅN SVENSKA FÖRHÅLLANDEN?

UPPSALA
UNIVERSITET

OLIKA DEPRESSIONSFÖRLOPP HOS MÖDRAR OCH BARNES BETEENDE VID 18 MÅNADER

Journal of Affective Disorders 273 (2020) 542–551

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Affective Disorders

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jad

Research paper

Maternal perinatal depressive symptoms trajectories and impact on toddler behavior – the importance of symptom duration and maternal bonding

Fransson Emma^{a,b,#,*}, Sörensen Ferdinand^{c,d,#}, Kunovac Kallak Theodora^a, Ramklint Mia^e,
Eckerdal Patricia^a, Heimgärtner Magdalena^c, Krägeloh-Mann Ingeborg^c, Skalkidou Alkistis^a

^a Department of Women's and Children's Health, Uppsala University, Uppsala, Sweden

^b Department of Microbiology, Tumor and Cell Biology, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden

^c Pediatric Neurology & Developmental Medicine, University Children's Hospital Tübingen, Germany

^d Eberhard Karls University Tübingen, Werner Reichardt Centre for Integrative Neuroscience, Germany

^e Department of Neuroscience, Psychiatry, Uppsala University, Uppsala, Sweden

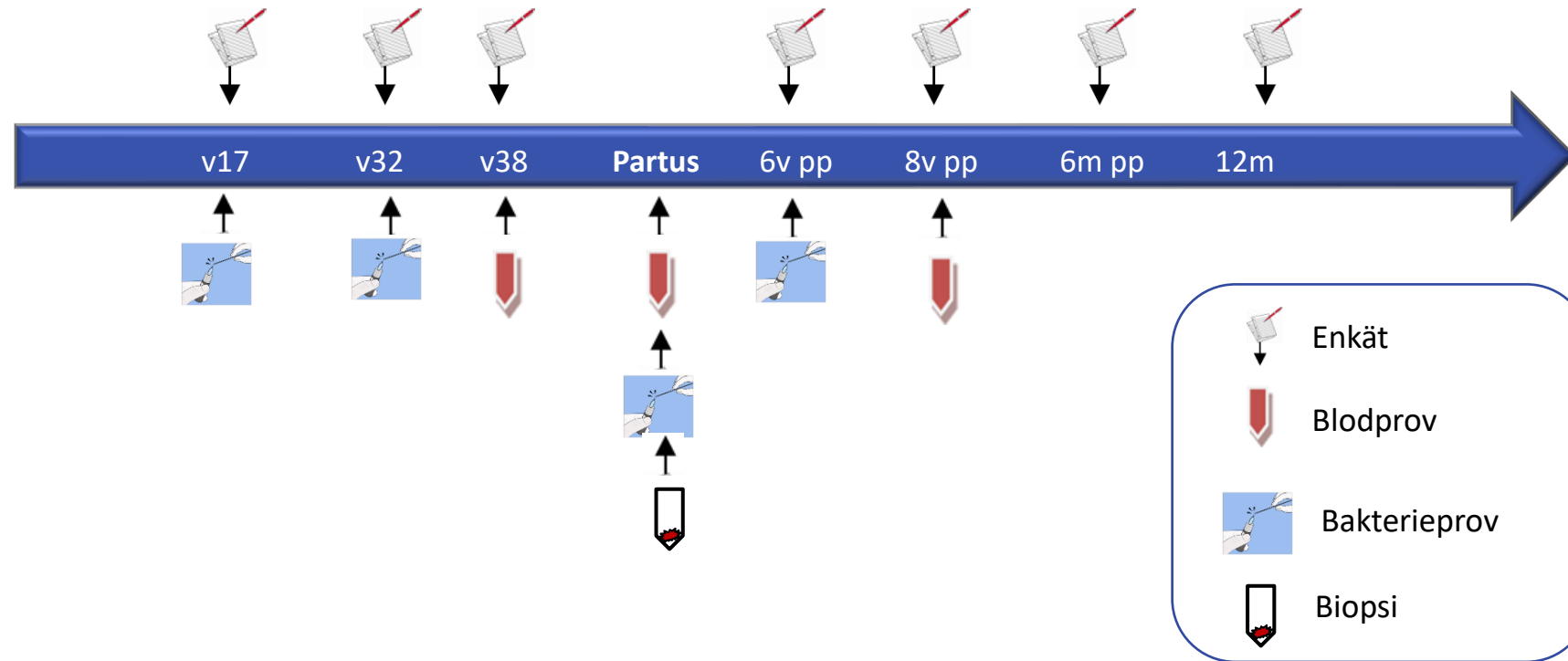

BASIC-studien, Uppsala

BASIC Studie

Inklusionskriterier:

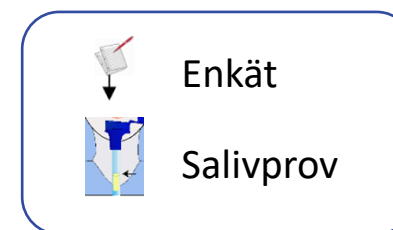
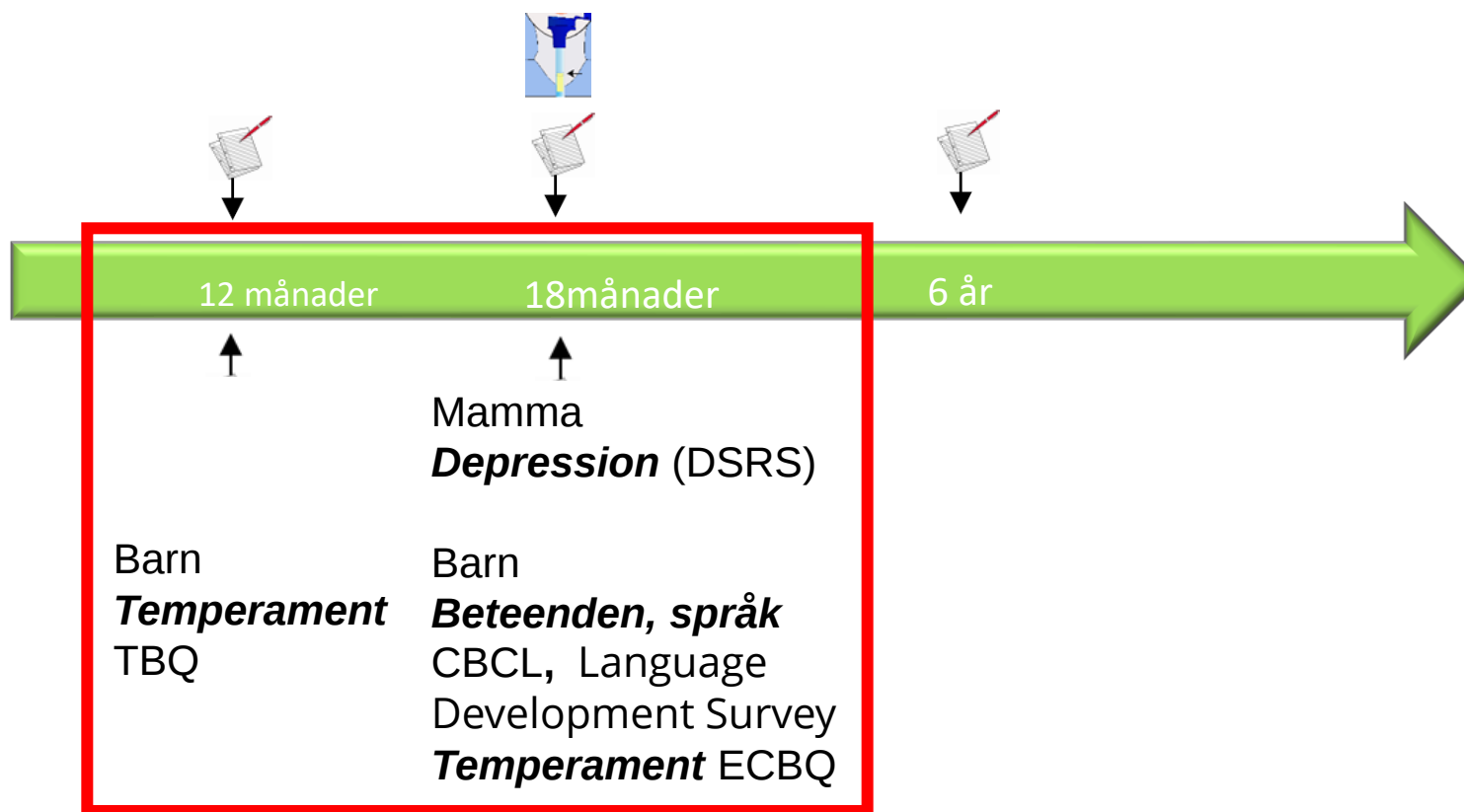
- Svensktalande
- Minst 18 år gammal
- Ej skyddad ID

Axfors et al. Cohort profile: the Biology, Affect, Stress, Imaging and Cognition (BASIC) study on perinatal depression in a population-based Swedish cohort. *BMJ Open*. 2019

Uppföljning: U-BIRTH

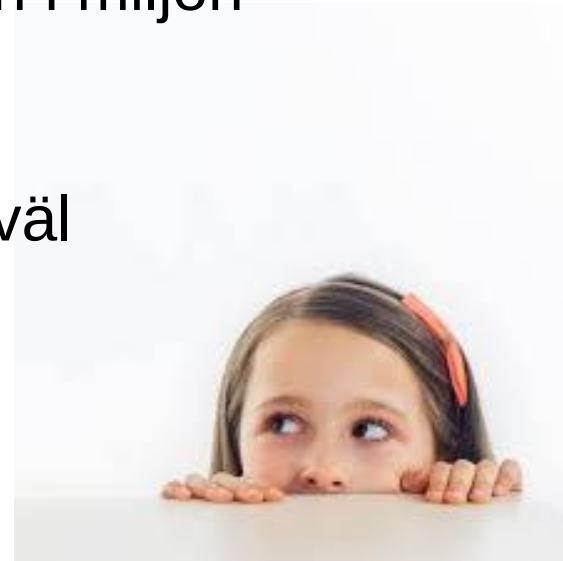
Tu, Fransson, et al *Cohort profile: the U-BIRTH study on peripartum depression and child development in Sweden*. BMJ Open. 2023

UPPSALA
UNIVERSITET

MÄTA BARNNS BETEENDE?

- Små barn berättar inte om sitt mående
- Stress och ohälsa uttrycks som sömnproblem, utbrott, klängighet eller svårigheter att komma till ro
- Dessa beteenden kan bero på många saker - både medfött och i miljön
- Små barns beteenden används som uttryck för välbefinnande
- Ett sätt att undersöka det via enkäter till de som känner barnet väl

ENKÄTER OM BARNET

- När barnet var 12 månader fick föräldern (mamman) fylla i
 - Toddler Behavior Questionnaire (TBQ) (Hagekull et al., 1980),
- Vid 18 månader:
 - Child Behavior Checklist (CBCL) (Achenbach & Rescorla, 2000) med 100 frågor om beteende (utagerande, inåtvända och totala problembeteenden)
 - Early Childhood Behavioral Questionnaire (ECBQ) (Putnam et al., 2006) om barnets temperament

OMVÅRDNADSSYSTEMET

Omvårdnads- och anknytningssystemen är genetiskt förprogrammerade med olika uppsättningar beteenden och beteendesystem.

Anknytningsrelationen är ojämlik :
Barn söker trygghet – föräldrar ger omvårdnad.

- Barnet knyter an
- Föräldern tar emot barnet och skapar ett band till barnet
- Kallas för bindning på svenska efter engelskans "bonding"

ENKÄTER OM MAMMANS MÅENDE

Under graviditet och efter förlossningen fick mamman svara på frågor om psykiskt mående

- Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS)
- Skolor för ångestsymtom (STAI, BECK)

När barnet var 18 månader fick mamman svara på en skala om depressive symtom

FRÅGOR OM MAMMANS BINDNING/BONDING TILL BARNET

- Mamman fick skatta sitt band till barnet när barnet var 6 månader
- Postpartum Bonding Questionnaire (PBQ), exempel
 - Jag känner distans till mitt barn
 - Jag älskar att kela med mitt barn
 - Jag ångrar att jag skaffade barn
 - Mitt barn stressar mig
 - Jag känner mig så lycklig när mitt barn ler eller skratta

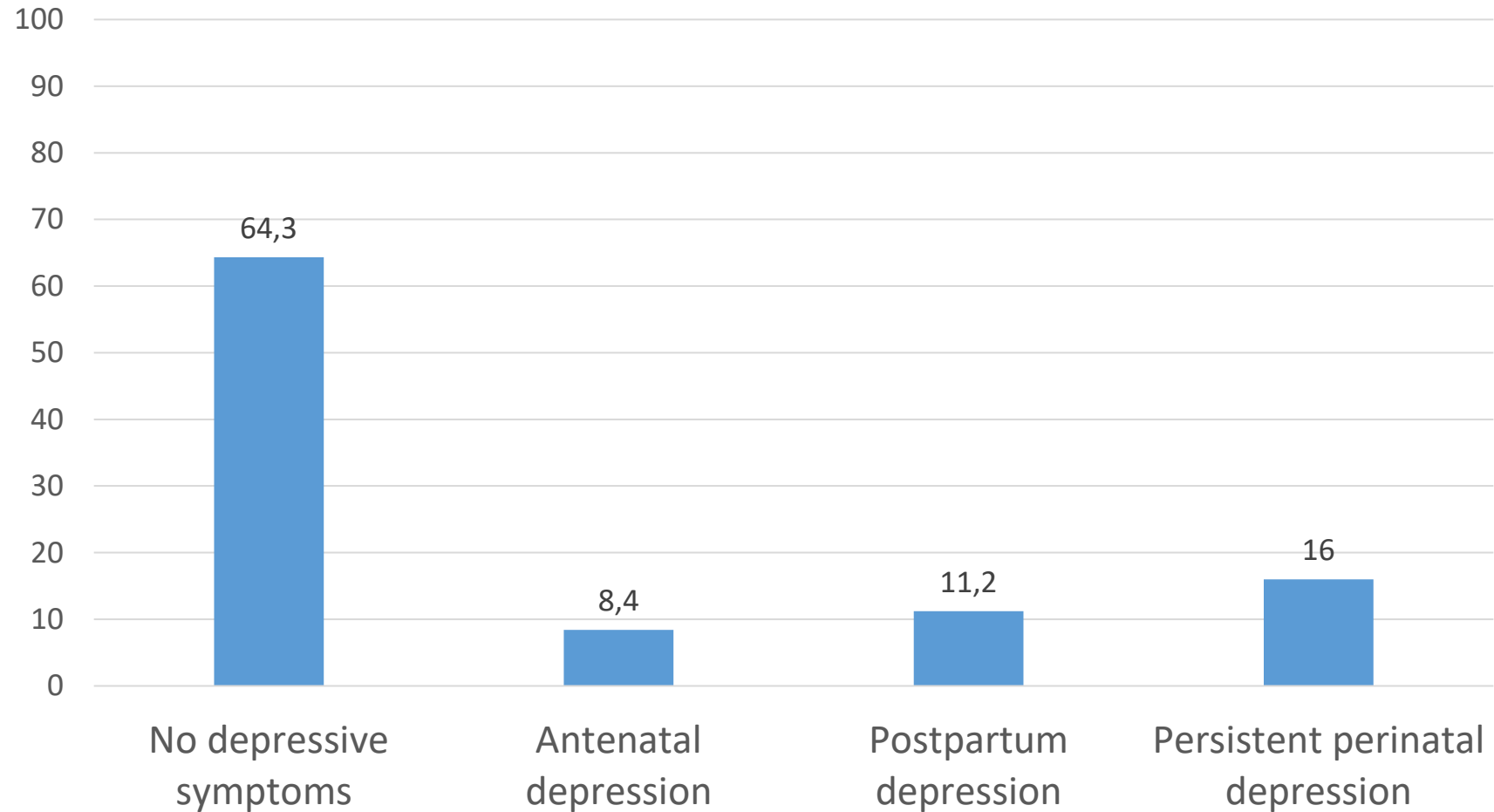

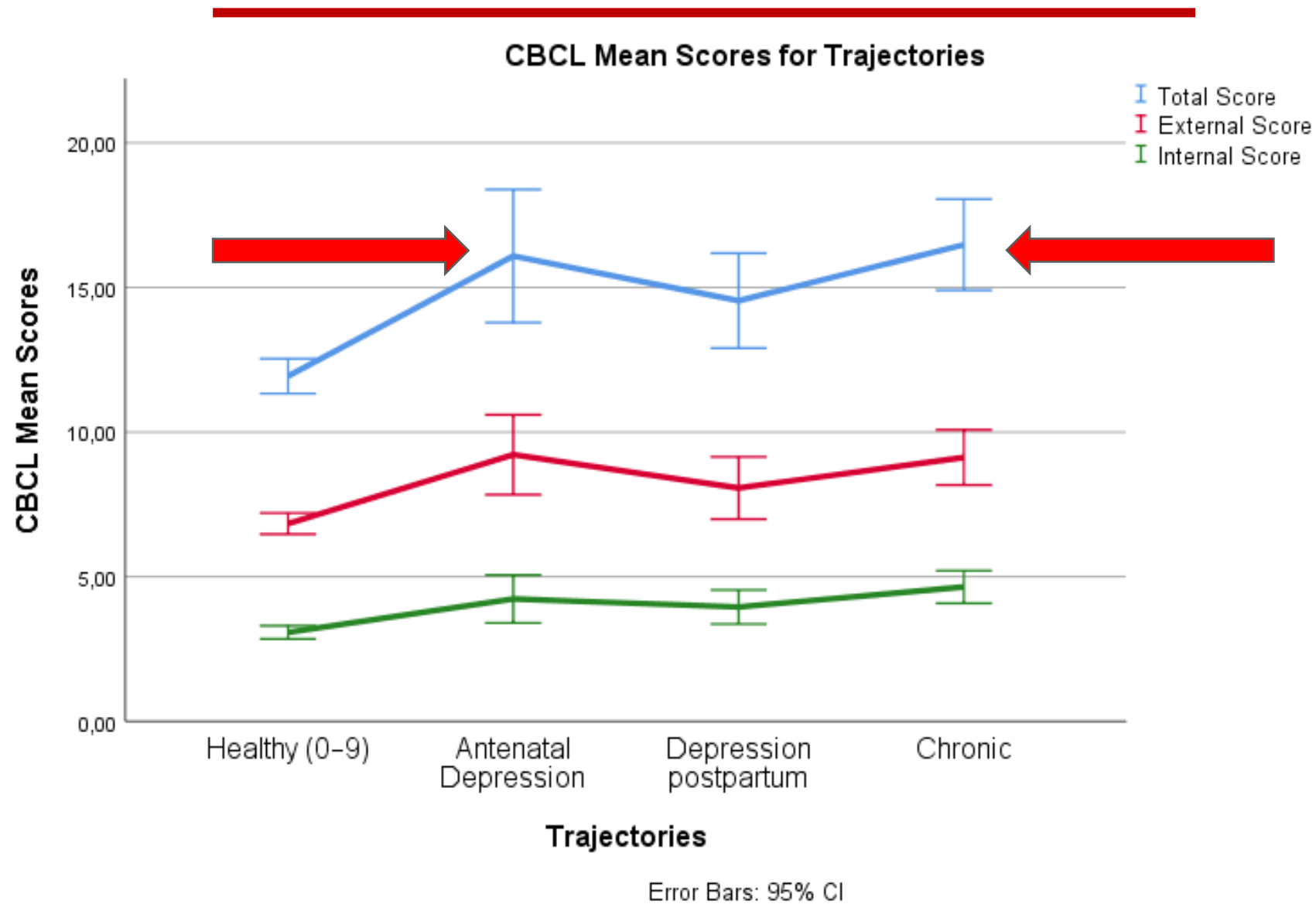
RESULTAT

UPPSALA
UNIVERSITET

ANDEL (%) MAMMOR I RESPEKTIVE GRUPP, N=1353

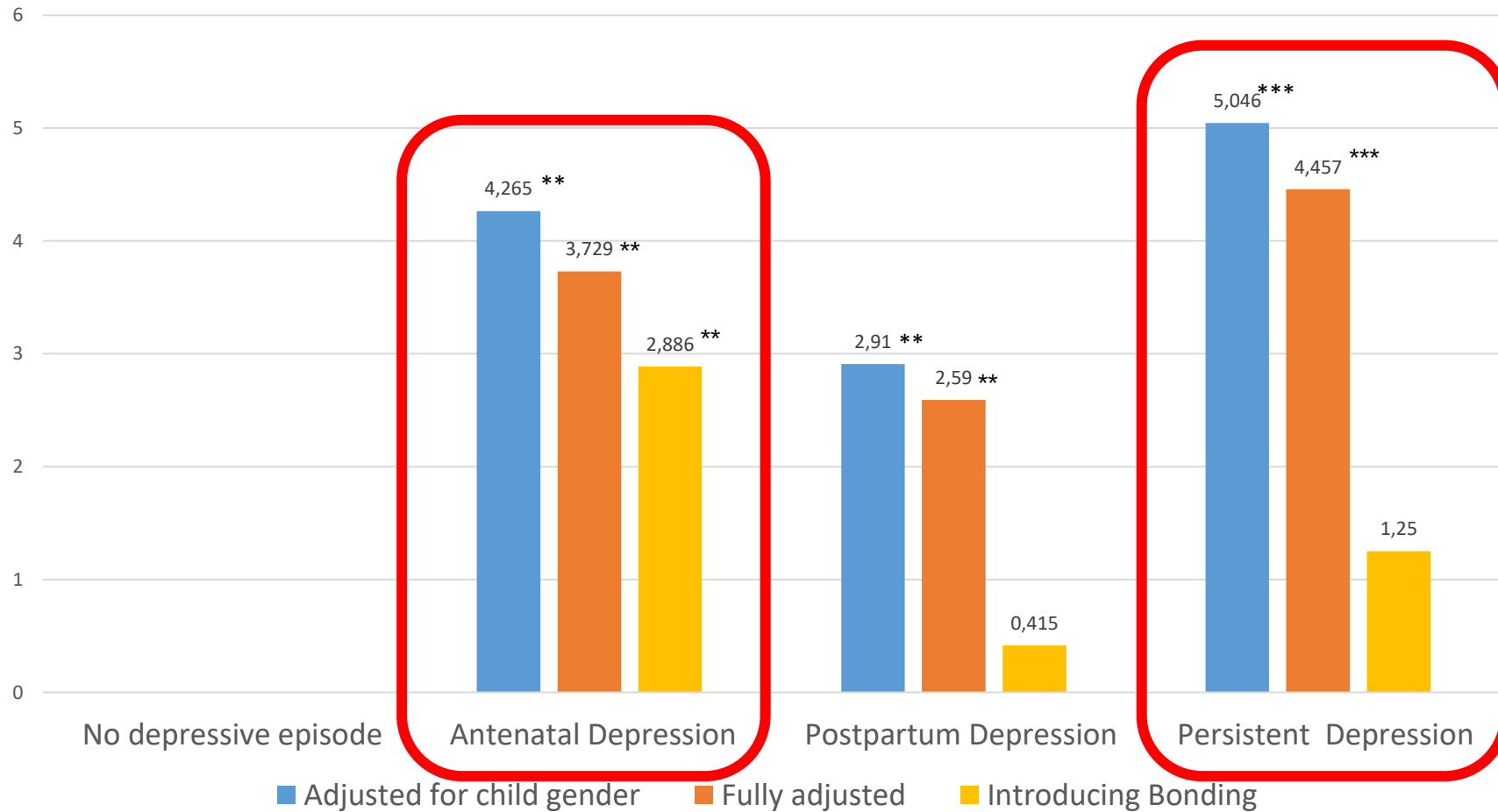
ANALYSERNA JUSTERADES

- Barnets kön och födelsesätt
- Första barnet eller inte
- Mammans ålder, utbildningsnivå, arbetslöshet, sjukskrivning, upplevelse av våld i hemmet, rökning, tidigare depression
- Mammans skattning av sitt band till barnet vid 6 månader ("bonding"/bindning)
- Analyserna gjordes med och utan data från dem som var deprimerade vid tillfället för mätningen 18 månader.

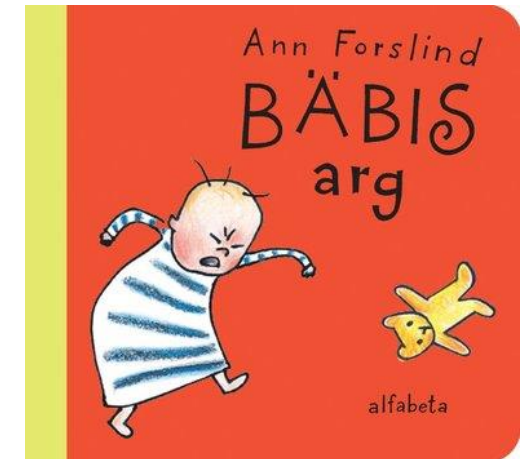

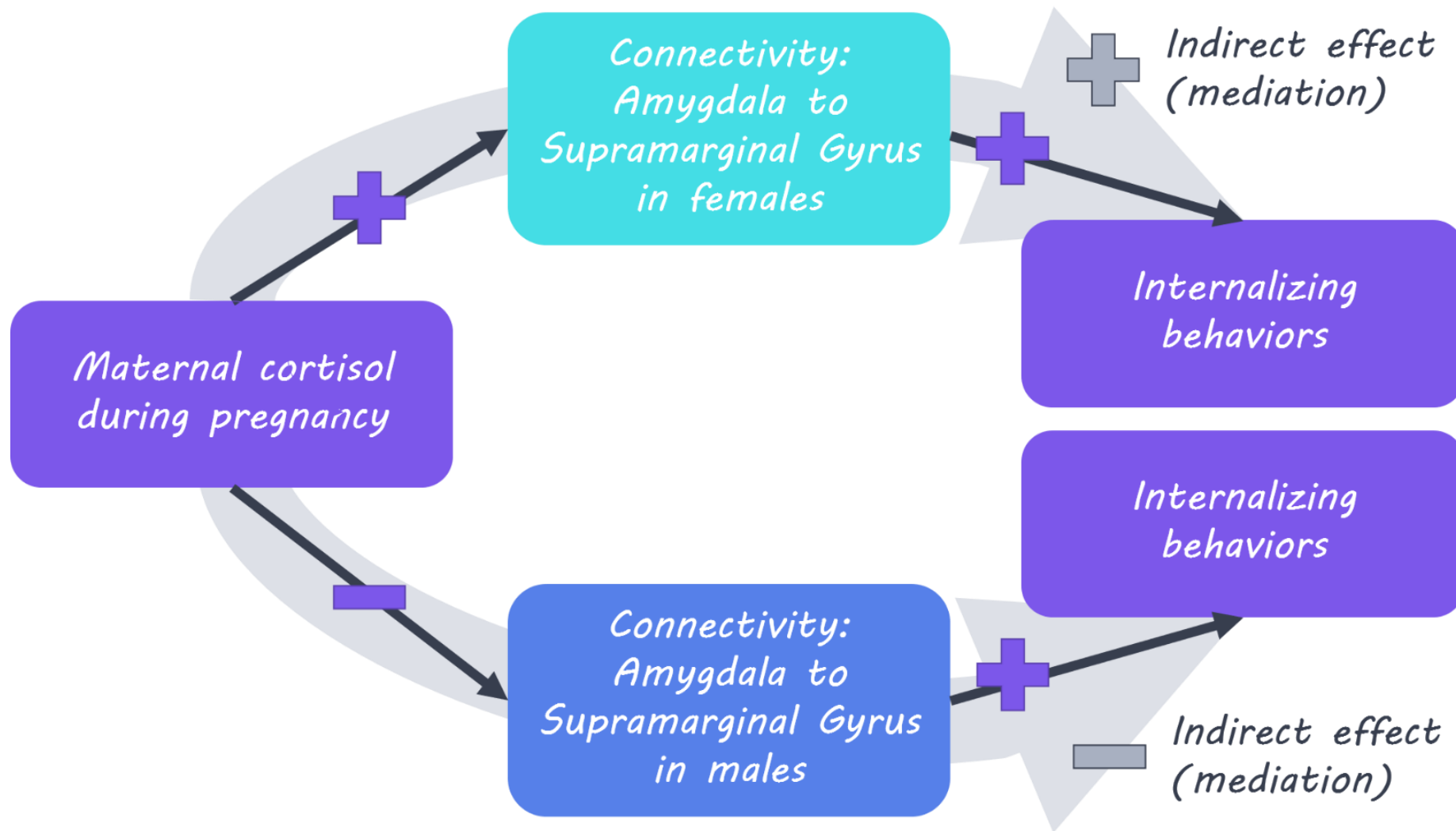
STATISTISKA SKILLNADER MELLAN GRUPPERNA – MINSKADE MED JUSTERING AV STÖRFAKTORER

SAMMANFATTNING

- Depressiva symtom under graviditet eller under hela perioden var tydligast associerade med barns beteenden
- Tydligast hos flickor
- Ganska måttliga skillnader!
- Mammans rapporterade kvalitet på relationen mellan sig och barnet förklarade mer än måendet under postpartumperioden men inte än depressiva symtom under graviditeten

Graham et al. *Biological Psychiatry* (2018).

UPPSALA
UNIVERSITET

BARNETS TEMPERAMENTSUTVECKLING RELATERAT TILL MAMMANS SYMTOM PÅ DEPRESSION OCH ÅNGEST

CHILD DEVELOPMENT

EMPIRICAL ARTICLE | Open Access |

Interactions of perinatal depression versus anxiety and infants' early temperament trajectories

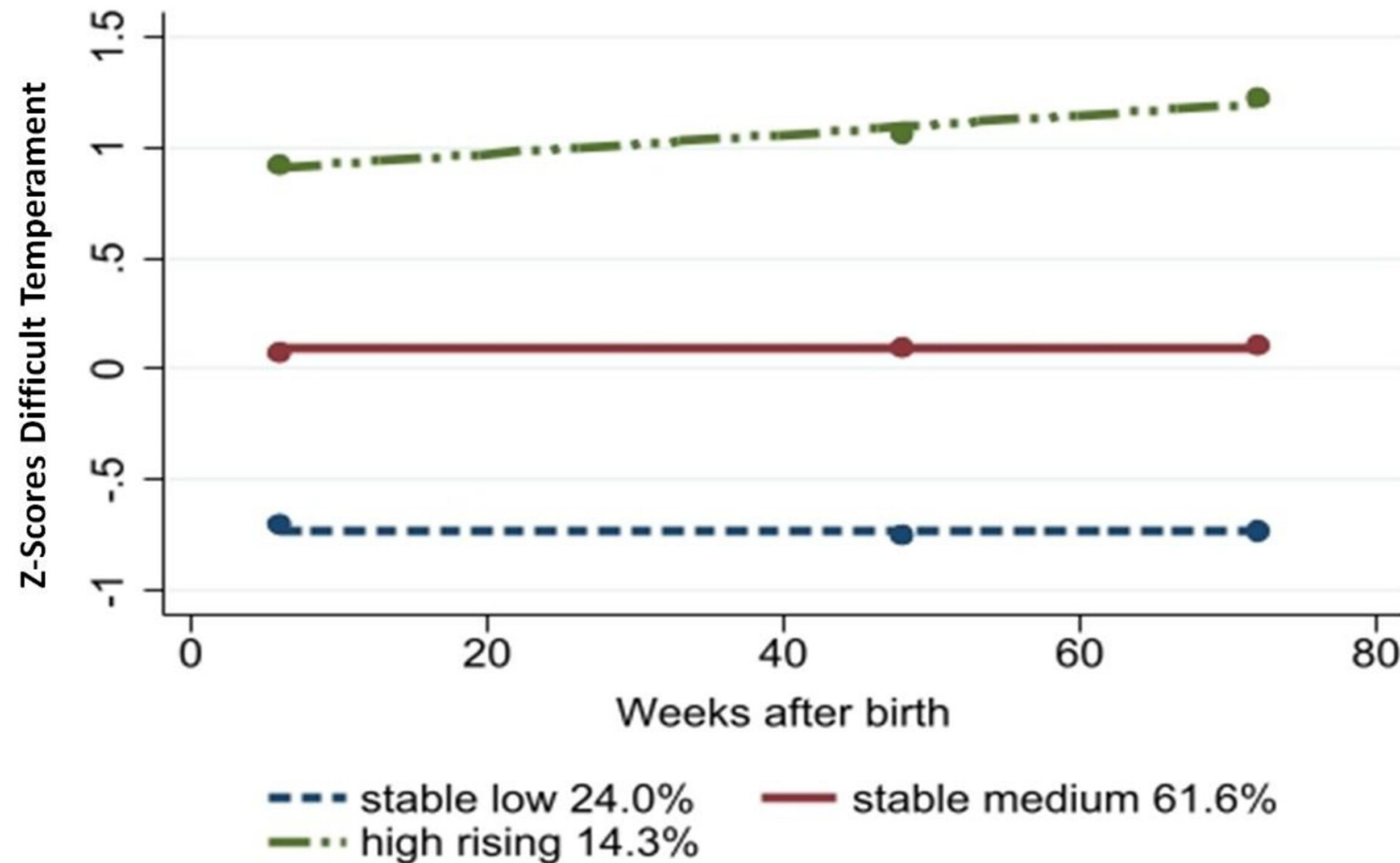
Ferdinand Sörensen , Mary C. Kimmel, Vera Brenner, Ingeborg Krägeloh-Mann, Alkistis Skalkidou,
Behrang Mahjani, Emma Fransson

First published: 27 November 2023 | <https://doi-org.proxy.kib.ki.se/10.1111/cdev.14041> | Citations: 2

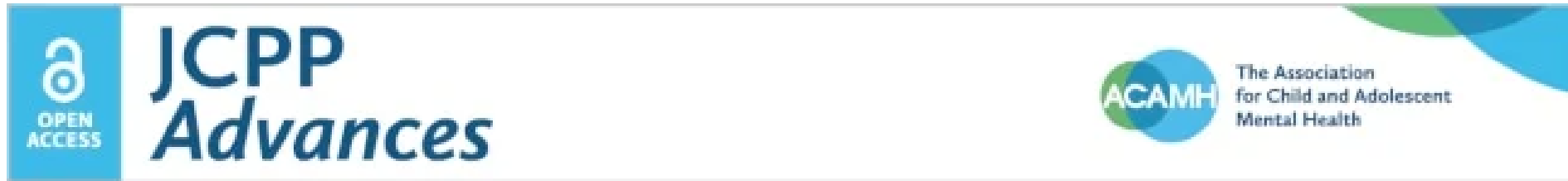

UPPSALA
UNIVERSITET

Temperamentsutveckling, n=1687 barn

BARNETS SPRÅKUTVECKLING RELATERAT TILL MAMMANS SYMTOM PÅ DEPRESSION

ORIGINAL ARTICLE | Open Access |

Do the early social environment and persistent peripartum depressive symptoms shape toddlers' expressive language?

Hsing-Fen Tu , Linda Forssman, Emma Fransson, Alkistis Skalkidou

First published: 11 February 2025 | <https://doi.org/10.1002/jcv2.12299>

UPPSALA
UNIVERSITET

INGA SIGNIFIKANTA SAMBAND

I denna studie av 2176 mamma-barn-par hittade vi inte signifikanta skillnader mellan mammans depressiva symtom och barnets språkutveckling vid 18 månader

SLUTSATS VÅRA STUDIER

- Måttliga symtom på depression och ångest under graviditet påverkar barnet i magen
- En del barn uppvisar högre grad av beteendeproblem om mamman varit deprimerad eller haft ångest under graviditeten eller mått dåligt under både graviditet och första året
- Kvaliteten på relationen mellan förälder och barn är den viktigaste faktorn under tidig postnatal utveckling

Varför mindre påverkan på barnet i våra studier?

- Komplex studie med många enkäter/prover. De sjukaste mammorna deltar inte i studier av denna typ
- Uppsala har landets högsta utbildningsnivå
- Det finns faktorer som väger upp och som resursstarka kan kompensera med själva och andra skulle kunna få hjälp med!
- Vi vet från andra studier att pappans mående är en viktig faktor under hela perioden – detta undersöktes inte i våra studier – men vi kan anta att en välmående förälder kan kompensera mycket

UPPSALA
UNIVERSITET

BARN UTVECKLING SKER I SAMSPEL MED OMSORGSPERSONERNA

FÖRÄLDRARS UPPGIFT UNDER GRAVIDITETEN

- Acceptera graviditeten och planera för att barnet ska komma
- Skapa utrymme för barnets ankomst – mentalt och praktiskt
- Oro
- En process med ökad acceptans och minskad oro under graviditeten

FÖRÄLDERS UPPGIFT NÄR BARNET UTVECKLAS: Erbjuda möjlighet till anknytning och utforskande lek

DELAD UPPMÄRKSAMHET

FÖLJA
BARNETS
INITIATIV

GEMENSAMT
FOKUS–
UPPTÄCKA
TILLSAMMANS

BENÄMNA BARNETS
KÄNSLOR

EN FÖRÄLDER SOM MÅR PSYKISKT DÅLIGT...

Gör oftast samma saker som andra föräldrar

- Matar
- Vaggar och söver
- Byter blöja

Kan sakna inlevelse eller kvalitet som andra föräldrar har

- Talar mindre till barnet
- Sjunger mindre
- Är mer mekanisk
- Har mindre ögonkontakt
- Svårare att leva sig in i barnets värld
- Samspelet påverkas negativt

VAD VI KAN GÖRA UNDER GRAVITETEN

- Identifiera vilka som mår dåligt och erbjud stöd och hjälp
- Uppmuntra hjälpsökande – lova inte bättring, men tänk om!
”Tänk om du skulle kunna må lite bättre”
”Tänk om du kan få vara ditt bästa jag när barnet kommer”
- Uppmuntra det som är positivt för den blivande föräldern
 - Promenader, ta hand om sig själv, ha goda sociala kontakter, kulturupplevelser etc

VAD VI KAN GÖRA NÄR BARNET ÄR FÖTT

- Identifiera föräldrar som mår dåligt och erbjuda stöd och hjälp
- Uppmuntra föräldern att söka och ta emot hjälp vid behov
- Uppmuntra det som fungerar bra i föräldraskapet
- Uppmuntra det som stärker barnet mellan förälder och barn
 - Bebisens stund/barnets stund
 - Smitta barnet med lugn och positiva känslor
 - Barnet bör få hjälp att inte vara för mycket i förälderns "mörker"
– finns en annan vårdnadshavare som mår bättre?

UPPSALA
UNIVERSITET

FLER PERSPEKTIV

FÖRÄLDRARS HÄLSA PÅVERKAS AV BARNNS HÄLSA

- FÖRÄLDRAR TILL BARN MED HÄLSOPROBLEM
BEHÖVER OFTA MER EGET STÖD

UPPSALA
UNIVERSITET

SE HELA FAMILJEN OCH DERAS SAMMANHANG

UPPSALA
UNIVERSITET

Kom ihåg

- De flesta barn som exponerats för föräldradepression har en normal utveckling
- Om det finns tillräckligt mycket av "gott föräldraskap" så kan det väga upp psykisk ohälsa
- Det är viktigt att bry sig och erbjuda hjälp
- Små insatser kan göra stor skillnad

UPPSALA
UNIVERSITET

Kontakt emma.fransson@uu.se